

EMISSIÓ DE MONEDA TORROELLENCA EN LA GUERRA 1936-1939

El temps passa amb ritme constant, inalterable, i solament resten tres lustres per aconseguir la fi del segle XX. Aquesta consideració, permet realitzar un examen retrospectiu valorant els fets que han tingut una més forta i decisiva incidència en el transcurs de la nostra vida col·lectiva. En el temps que portem del segle que s'esgota, hem viscut l'acció més important de l'època contemporània, la guerra civil dels anys 1936-1939, de la qual s'escau enguany el cinquantenari. Per aquest motiu, creiem apropiat realitzar un estudi plenament relacionat amb aquella època, tràgica i difícil, que provocà canvis accentuats d'ordre polític, social i econòmic, entre els quals, relacionat amb aquest últim aspecte, l'emissió pels municipis del país, de moneda fraccionària de curs legal i obligatori en els àmbits territorials respectius. Ha contribuït de manera decisiva a redactar aquest escrit la publicació del llibre «El paper moneda català 1936-1939» obra del Sr. Antoni Turró, membre fundador de la «Societat Catalana d'Estudis Numismàtics», filial de l'Institut d'Estudis Catalans, realitzada amb una perfecció admirable, amb una minuciosa i considerable labor d'anys i anys d'investigació arreu dels municipis catalans, fins i tot fent esment dels que no realitzaren emissió de moneda local, deixant degudament catalogats 3.384 signes monetaris de tipus distint i de diferent valor, la majoria reproduïts gràficament amb exactitud perfecta com als originals (1).

Prèviament a l'estudi que ens proposem realitzar, cal fer una síntesi de la situació política d'aquella època. És prou conegut que el 18 de juliol de l'any 1936 es va produir arreu d'Espanya un alçament militar contra la República que, en fracassar en els llocs més importants de l'Estat —Madrid, Barcelona, València, Bilbao—, va ser origen de la guerra civil que havia de perllongar-se prop de tres anys. Aquella gravíssima situació afectà en tots els aspectes la vida del país i de manera acusada les condicions econòmiques perquè el poble, davant la inseguretat que imperava, va lliurar-se a un intens acaparament de les monedes d'argent, llavors en circulació, amb el propòsit de posseir un capital segur, lògicament susceptible d'augmentar amb el temps el seu valor, i així afrontar amb possibilitats favorables, o almenys atenuades, la incertesa d'un futur que es preveia ple d'adversitats.

Les monedes que es trobaven en circulació i d'ús més generalitzat a l'any 1936 eren les següents: monedes d'argent per valor de 5 pessetes (un duro), 2 pessetes, 1 pesseta i 50 cèntims, i les de coure (xavalla) de 10 i 5 cèntims. Totes aquestes monedes havien estat emeses durant la Monarquia i conservades per la República, la qual encunyà les peces de níquel de 25 cèntims.

Malgrat els nombrosos Decrets que prohibien i castigaven l'acaparament, el ritme normal de l'activitat financera sofrí una greu pertorbació amb la desaparició de les monedes d'argent, a la qual contribuï el mateix Govern republicà

(1). TURRÓ, ANTONI. «El paper moneda català 1936-1939». Editorial Avenç i Diputació de Barcelona. 1982.

en retirar també totes les monedes que ingressaven els organismes de l'Estat amb intenció de poder fer front a les quantioses despeses de la guerra. L'escassetat de moneda fraccionària va originar en tot el país la creació, sense cap control, d'una veritable onada de Vals i Bons de baix valor emesos per moltes empreses, entitats, cooperatives, sindicats, serveis de transport, comerços, etc. que sols reconeixien els organismes respectius, amb la qual cosa es produïa un autèntic desori i un evident descrèdit del govern.

Aquesta situació, que l'Estat Republicà podia resoldre fàcilment emetent paper moneda pel valor de la moneda d'argent desapareguda, va restar sense solució per la incomprensible inactivitat del Ministeri d'Hisenda. Davant d'aquesta passivitat, el Govern de la Generalitat de Catalunya s'apressà a fer front al greu problema amb un decidit acte d'independència financera: l'emissió de moneda autènticament catalana de curs legal a tot Catalunya, garantida no per un dipòsit en bitllets del Banc d'Espanya, sinó pel propi estoc d'or en poder de la mateixa Generalitat. Així, Catalunya, com en els llunyans temps històrics de la seva plena sobirania nacional, va disposar d'un sistema monetari neta-ment català.

Per la importància d'aquesta disposició, reproduïm textualment el decret amb el qua s'ordenava la creació de la moneda catalana:

«Any IV.- Volum IV. Divendres, 11 de setembre de 1936. Núm. 346.- Pàg. 945. DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. Finances. Decret. Per tal que en cap moment no pugui produir-se el conflicte que significaria la manca de numerari per a les transaccions comercials i de la vida ordinària, derivada de l'atresorament injustificat d'argent, es fa necessària l'emissió de bitllets de curs obligatori.

Els problemes creats per l'anormalitat dels moments actuals han plantejat al Govern de la Generalitat el conjunt de qüestions referents a l'ordenació de la nova economia, les finances de la qual representen un volum d'operacions que absorbeixen, en proporcions molt superiors a les normals, els estocs de moneda.

El volum i l'efectivitat de les garanties de què pot disposar el Govern de la Generalitat permeten d'esperar que, amb l'emissió al·ludida, seran aconseguits resultats profitosos per a l'economia del nostre país.

Per tant, a proposta del Conseller d'Economia i Serveis Públics, interí de Finances, i d'acord amb el Consell,

Decreto:

Art. 1.- Per tal de facilitar la disponibilitat d'efectiu en la circulació de moneda és disposada l'emissió de bitllets de curs obligatori a Catalunya per l'import total de 20.000.000 de pessetes, lliurats per la Tresoreria de la Generalitat, sota el control de la Intervenció General de Cabals i la signatura del Conseller de Finances.

La garantia directa i expressa d'aquesta emissió està constituïda per la revaloració dels estocs d'or i pel tresor procedent de les aportacions efectuades com a conseqüència del moviment insurreccional.

Art. 2.- L'emissió de bitllets disposada per l'article precedent constarà de les sèries següents:

Sèrie C: Un milió de bitllets de 10 pessetes, del nº 1 al 1.000.000.

Sèrie B: Un milió de bitllets de 5 pessetes, del nº 1 al 1.000.000.

Sèrie A: Dos milions de bitllets de 2,50 ptes. del nº 1 al 2.000.000.

Art. 3.- Els bitllets tindran la mateixa consideració i poder liberatori que els del Banc d'Espanya, i llur atresorament queda prohibit d'acord amb el Decret del dia 5 d'agost proppassat.

Art. 4.- Qualsevol intent de resistència o falsificació per tal de dificultar o pertorbar la circulació d'aquests bitllets, serà castigat, amb les màximes sancions aplicables en temps de guerra.

Art. 5.- El Conseller de Finances dictarà les disposicions complementàries que calguin per a l'efectivitat del present Decret i disposarà per Ordre, la data, forma i termes en els quals es lliuraran successivament a la circulació els bitllets corresponents a les sèries esmentades en l'art. 2.

Art. 6.- D'aquest Decret, en serà donat compte en el moment oportú al Parlament de Catalunya.

Barcelona, 21 de setembre del 1936.

LLUÍS COMPANYS

El Conseller d'Economia i Serveis Públics, interí de Finances.

JOSEP TARRADELLAS.»

Aquest Decret disposava, per tant, l'emissió de 4 milions de bitllets distribuïts en valors de 10, 5 i 2,50 pessetes, que quan foren posats en circulació evitaren el greu problema del sistema econòmic i solucionaren, en part, les imprevisibles derivacions de la caòtica situació imperant per manca de moneda d'ús més generalitzat.

El paper moneda emès per la Generalitat de Catalunya era de forma rectangular, model americà, de 75 × 168 mm, els de 10 pessetes, 70 × 168 mm, els de 5 pessetes i 68 × 163 mm, els de 2,50 pessetes. Portaven estampats uns boxos de l'artista Josep Obiols amb el mateix tema a l'anvers dels tres valors però en diferent color; l'escut de Catalunya junt amb l'emblema de l'agricultura i la indústria, simbolitzats per una espiga de blat i un martell, i al revers dibuixos distints realitzats pel mateix artista. En els bitllets figurava, a l'anvers imprès damunt dels boxos, el següent text:

«GENERALITAT DE CATALUNYA. La Tresoreria de la Generalitat reconeix a favor del portador la quantitat de DEU pessetes (2) en virtut del Decret de 21 de Setembre de 1936. Barcelona, 25 setembre 1936. L'Interventor General (firmat). El Conseller de Finances (firmat). El Tresorer (firmat). Bitllet de curs obligatori a Catalunya.»

L'emissió es limità als valors esmentats que, com hem assenyalat anteriorment, solucionaren en part la difícil situació de la moneda en curs sense resoldre definitivament el problema agreujat per la manca de moneda fraccionària inferior en una època en què els cèntims tenien, encara, un valor molt apreciable. Com a orientació, donem unes referències sobre la situació econòmica a l'inici de l'any 1936: el sou diari d'un paleta era de 10 pessetes; el d'un manobre de 7 pessetes; el d'un fuster de 9 pessetes; un quilo de pa valia 75 cèntims; un litre de llet, 80 cèntims; un quilo de patates, 35 cèntims; un quilo de sucre, 1,50 pessetes; l'oli d'oliva, 2,25 pessetes el litre; una dotzena d'ous 2,50 pessetes; un parell de pollastres 12 pessetes; unes espardenyas 1 pesseta; una camisa 3 pessetes; el franqueig d'una carta 25 cèntims; un diari 10 cèntims, etc.

Aquests valors econòmics ens semblen avui, veritablement incomprensibles, però corresponen amb exactitud a la situació de fa cinquanta anys.

(2). En els altres bitllets, hi constava, com és lògic, una altra quantitat: 5 o 2'50 pessetes.

Primeres monedes torroellenques

Fig. 1. Moneda de metall (llautó) gravada en incús 1 PTS.

Fig. 2. Anvers del primer paper moneda emissió del Consell Municipal sense data.

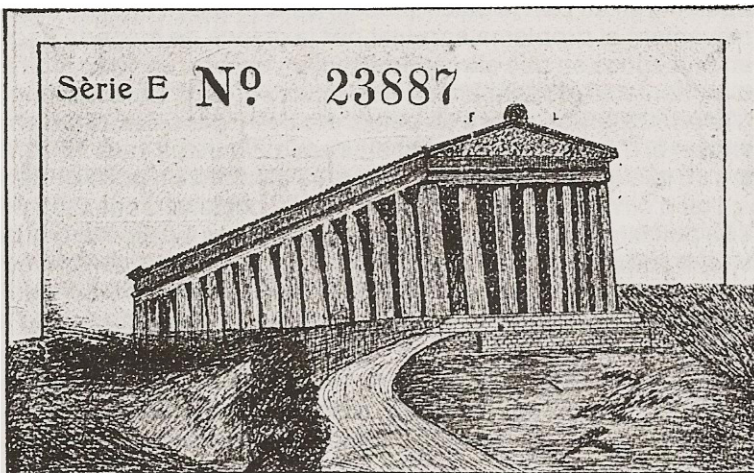

Fig. 2. Revers de la mateixa moneda amb la representació del Partenó d'Atenes.

Segona i tercera emissió de paper moneda

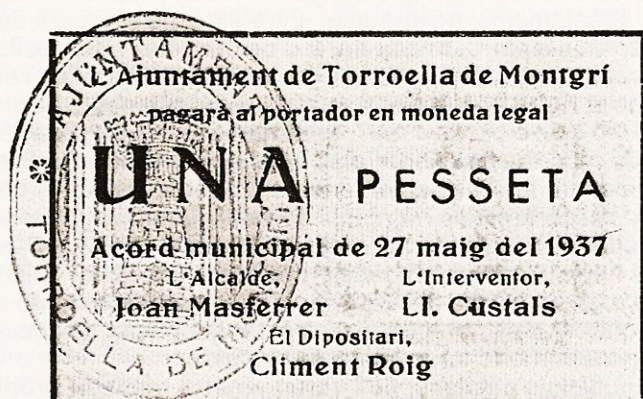

Fig. 3. Moneda per valor d'una Pesseta. Emissió Ajuntament. Data 27 de maig del 1937.

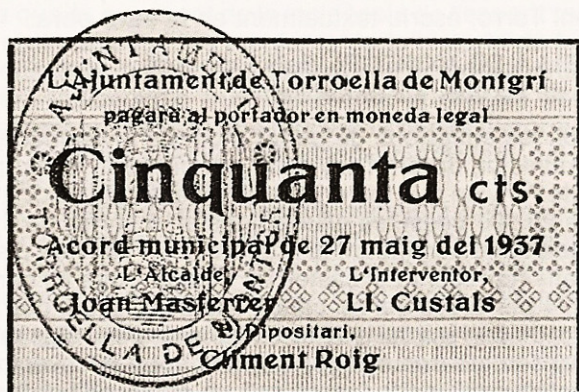

Fig. 3. Moneda per valor de cinquanta cèntims. Emissió Ajuntament. Data 27 de maig del 1937.

Fig. 4. Moneda per valor de cinquanta cèntims. Emissió Ajuntament. Data 6 d'agost del 1937.

Els Ajuntaments havien estat facultats pel Govern de la Generalitat a organitzar els més diversos aspectes que afectaven el seu propi àmbit sobre economia, cultura, abastaments, governació, entre altres, a l'empara de la modificació de la Llei Municipal Catalana del 9 d'octubre del 1936 caracteritzada per un ampli esperit renovador i una favorable disposició envers l'autonomia administrativa de la vida local. Acollint-se a aquestes normes, a partir de finals de l'any 1936, però sobretot l'any 1937, gran nombre d'Ajuntaments procediren a l'emissió de moneda fraccionària de circulació exclusiva dintre el terme municipal per valor d'una pesseta, 50 cèntims, 25 cèntims i àdhuc 10 cèntims, per resoldre així l'escassetat de monedes de valor reduït. Legalment s'establí l'obligació de donar compte de la quantitat de moneda emesa al Govern de la Generalitat que havia d'aprovar l'emissió i publicar l'acord al «Diari Oficial». Igualment, com a garantia, era necessari un dipòsit en moneda de curs legal equivalent a la quantitat esmerçada en l'emissió municipal, obligació que no fou pas atesa, generalment, amb l'exactitud exigida.

Dels 1.075 municipis catalans, 687 varen emetre moneda pròpia per un valor total d'uns 25.000.000 de pessetes, sobre un cens que era a Catalunya, l'any 1937, de 2.927.308 habitants.

Estudiat el conjunt general sobre l'estat de la circulació monetària a Catalunya en aquells moments, hem de referir-nos ara als aspectes relacionats amb Torroella. Antoni Turró, escriu textualment en la seva obra:

«TORROELLA DE MONTGRÍ. Baix Empordà.
Vegueria de Girona. 4.219 habitants.

Quatre són les emissions de paper moneda divisionària local creades per aquest municipi, durant l'any 1937. La primera, de la qual s'ignora la data exacta de l'any en què fou emesa, consta del sol valor d'1 pesseta, per un import de 25.000 pessetes distribuïdes en 5 sèries de 5.000 pessetes, cada una, cada sèrie continuant la numeració. A l'anvers d'aquests bitllets un dibuix «naif» representa el castell de Montgrí, que es començà a construir l'any 1294 per ordre del rei català Jaume II, situat dalt del seu pelat i arrodonit turó, de darrera del qual surten uns amples raigs i al damunt d'ells un llibre obert sembla una al·legoria a la cultura. Al revers, un dibuix a la ploma del mateix estil «naif» representa un edifici voltat de columnes que molt bé podria ésser el Parthenon d'Atenes, encara que caldria demanar-se què hi fa en un bitllet català el famós temple grec.»

Ens proposem fer unes concretes esmenes, o més aviat aclariments, a aquesta descripció. En realitat foren, evidentment, quatre les emissions de paper moneda torroellenca, però prèviament es realitzà l'emissió d'una moneda en metall (llautó) per valor d'una pesseta, gravada en incús amb el signe 1 PTS. (Fig. 1). A causa de la deficient realització d'aquesta moneda, sembla que es decidí renunciar a l'emissió íntegra projectada, i utilitzar un sistema de més fàcil procés com el del paper moneda.

El text que figura en la moneda de paper és molt breu, sols hi consta: «CONSELL MUNICIPAL. Una Pesseta. El Caixer, Miquel Fontàs. Torroella de Montgrí.» (Fig. 2). No s'hi inscriu la data d'emissió, detall important, ni tan sols l'any. Investigant el llibre d'Actes de l'Ajuntament dels anys 1936-1937, no hem trobat cap referència sobre l'emissió d'aquesta moneda. Com que el Consell Municipal, utilitzant aquest nom gens usual enlloc d'Ajuntament, va constituir-se el vint d'octubre del 1936, a solament dos mesos de finalitzar l'any, creiem que la data d'emissió cal considerar-la dins l'any 1937 en el qual els municipis catalans emeteren la major part de moneda pròpia.

Aquests primers bitllets realitzats en paper setinat blanc, tenien forma rectangular, de mides 67 × 102 mm, el seu valor era d'una pesseta amb un tiratge de 25.000 pessetes distribuïdes en 5 Sèries de 5.000 pessetes cada una, assenyalades amb les inicials A, B, C, D i E, detalls indicats anteriorment.

En descriure els dibuixos que hi figuren, Antoni Turró, amb benèvol esperit crític, els qualifica d'estil «naïf» a ben segur per la seva simplicitat. L'estil «naïf» forma part dels moviments avantguardistes de l'art contemporani i té com a màxim exponent l'obra del famós pintor francès «Douanier» Rousseau, autèntic mestre de l'expressió ingènua i senzilla, gairebé infantil, que distingeixen les condicions bàsiques d'aquest corrent pictòric inicialment incompès, per ésser després valorat amb relleu considerable. Al nostre entendre, els dibuixos del primer paper moneda torroellenc cal considerar-los d'una mediocritat palesa, com l'obra d'un dibuixant d'escassa capacitat. Aquest concepte, el confirmen les altres reproduccions de papers moneda d'arreu dels municipis de Catalunya del llibre reiteradament citat, algunes de les quals són d'excel·lent qualitat artística.

Referent a la representació del Partenó d'Atenes que, segons Antoni Turró, «caldría demanar-se què hi fa en un bitllet català el famós temple grec», hem d'assenyalar que també ens sorprèn que els creadors del primer paper moneda torroellenc escollissin com a ornament un monument admirable de la Grècia clàssica que és exponent de la incidència de l'esperit religiós mitològic en una de les civilitzacions més preclares de la història de la Humanitat.

Finalment, ens resta indicar, que esdevé una paradoxa, d'un clar sentit irònic, que el mèrit indiscutible que representa la creació del primer paper moneda pròpiament torroellenc que registra la nostra història es degui precisament, als més acèrrims enemics del sistema capitalista, del qual són distintius qualificats els signes monetaris.

L'anomenat Consell Municipal, estava constituït pels següents representants: C.N.T. cinc Consellers; P.O.U.M. dos Consellers; Joventuts Llibertàries un Conseller; Unió Agrària un Conseller. En l'acta que ressenya la seva constitució, del vint d'octubre del 1936, el Secretari escriu textualment:

«Obert l'acte, manifesten els concurrents que venen a constituir-se en Consell Municipal, fent constar que per aquest acte ha sigut convocada la representació de l'Esquerra de Catalunya, qual representació ha deixat de comparèixer en aquest acte, acordant-se per unanimitat reservar a dita representació els llocs que en aquest Consell municipal se li han designat».

Com sigui que en cap altre acta de les sessions realitzades posteriorment hi figuren els representants de l'Esquerra, és evident que aquest partit, que en realitat havia obtingut la majoria de manera democràtica en les últimes eleccions municipals realitzades, no va acceptar formar part, en clara minoria, d'un Consell Municipal que a cau de l'anormalitat de les circumstàncies imperants es trobava dominat per les forces sindicals i polítiques més acusadament extremistes. Aquest condicionament, cada vegada més accentuat, no es circumscrivia a l'àmbit local sinó que era propi de l'estat general del país com es va manifestar de manera tràgica en els fets del mes de maig del 1937 a Barcelona en què es varen enfrontar amb les armes les dues tendències, d'un costat els extremistes de la C.N.T., la F.A.I. i el P.O.U.M., i de l'altre el P.S.U.C., la U.G.T., els Socialistes, etc., que comptaven amb el recolzament del Govern republicà i aconseguiren amb la seva victòria la recuperació del poder legítim.

A Torroella, aquest enfrontament va produir-se amb anticipació, el dia 15 d'abril del mateix any 1937, amb motiu d'una revolta de caire popular realitzada per dones que amb gran coratge i decisió es manifestaren contra els extremistes dominadors del poder local. L'avalot, que afortunadament no va

causar víctimes, va obligar el Comissari de la Generalitat a Girona a presentar-se a Torroella emparat per una escolta de guàrdies d'assalt, per apaivagar els ànims exaltats i cercar una solució al conflicte. En el llibre d'actes de les sessions municipals van ser degudament registrades les derivacions d'aquests incidents en el següent escrit:

«Torroella de Montgrí a quinze d'Abril del mil nou-cents trenta-set.

Essent l'hora de les setze es constitueix l'Ajuntament a la Casa Consistorial en sessió extraordinària sota la presidència del Comissari de la Generalitat de Catalunya a Girona, Martí Jordi Frigola, amb assistència dels Consellers electes en la reunió oficial dels representants dels partits polítics i sectors sindicals d'aquesta localitat prèviament convocada pel subdit Comissari...»

Sense discussió fou reconeguda l'aptitud legal dels ciutadans representants del Centre Republicà Català; del P.O.U.M.; de la C.N.T.; de la Unió de Rabassaires i de la U.G.T., que es distribuïren els càrrecs de Consellers i elegiren l'Alcalde. Els anteriors components del dissolt Consell Municipal no es trobaven presents, ja que es consideraven derrotats, i els membres de l'Ajuntament nomenat, junt amb l'Alcalde, formaven part dels partits que havien aconseguit restablir l'equilibri del poder polític d'acord amb les normes emanades de la superioritat. Per primera vegada es constata la presència de representants de la U.G.T. i l'etapa del predomini absolut de la C.N.T.-F.A.I. i del P.O.U.M. es considera definitivament liquidada. Una demostració evident d'aquest fet es troba en l'acta de la sessió del vint-i-set de maig del mateix any que diu textualment:

«Seguidament el ciutadà President manifestà que havia convocat aquesta sessió amb caràcter d'urgència a fi de tractar dels següents assumptes:

1er. Escrits presentats per la Federació local de Sindicats d'Indústria i pel P.O.U.M. d'aquesta vila relatiu a la retirada de llur representació en aquest consistori de dates 20 i 21 de Maig actual respectivament.»

En la mateixa sessió s'acorda:

«Procedir a l'emissió de 15.000 vals d'una pesseta i 5.000 de cinquanta cèntims pagaders al portador en moneda legal en aquesta Dipositaria municipal, en la qual estarà dipositat l'import d'aquesta emissió, i retirar el paper moneda posat en circulació pel que es titulà Consell municipal, dintre el termini de deu dies».

Amb la transcripció d'aquest acord municipal, retornem al tema base del present escrit.

La segona emissió de paper moneda torroellenc, tenia el propòsit de substituir el que circulava amb el nom del dissolt Consell municipal, i restituir el nom tradicional d'Ajuntament. Els bitllets, sòbriament impresos, sense cap dibuix o emblema, en paper blanc, acolorits amb un fons gris clar els d'una pesseta i amb un fons ocre els de cinquanta cèntims, tenien forma rectangular i feien 51 × 75 mm. A l'anvers hom hi llegia:

«L'Ajuntament de Torroella de Montgrí pagarà al portador en moneda legal UNA PESSETA. Acord municipal de 27 Maig del 1937. L'Alcalde, Joan Masferrer. L'Interventor, Ll. Custals. El Dipositari, Climent Roig.» (Fig. 3).

La reduïda quantitat de bitllets de cinquanta cèntims emesos resultà insuficient i en la sessió del dia 6 d'agost del mateix any 1937 s'aprovà la següent resolució:

«A proposta del Ciutadà Alcalde, tenint en compte l'escassetat de moneda fraccionària existent, s'acorda per unanimitat ampliar l'acord municipal de 27 de Maig proppassat relatiu a l'emissió de Vals moneda, en una quantitat de 20.000 papers-vals de Cinquanta cèntims de valor, corresponents a 10.000 pessetes en moneda legal que estarà dipositada en aquesta Caixa municipal a mesura que es vagin canviant per aquesta Dipositaria.»

Quarta i darrera emissió de paper moneda

Fig. 5. Moneda per valor d'una pesseta. Emissió Ajuntament. Data 12 de novembre de 1937.

Fig. 5. Moneda per valor de 50 cèntims. Emissió Ajuntament. Data 12 de novembre de 1937.

Fig. 5. Moneda per valor de vint-i-cinc cèntims. Emissió Ajuntament. Data 12 de novembre de 1937.

Fig. 5. Moneda per valor de deu cèntims. Emissió Ajuntament. Data 12 de novembre de 1937.

Aquest bitllet de cinquanta cèntims reuneix les mateixes característiques de l'anterior, l'única diferència és que es va imprimir en un paper de més gruix. El text que figura a l'anvers es troba redactat també igual que el precedent, amb la diferència del nom de l'Alcalde que és el de Francesc Salís i la data d'emissió.

Transcorreguts tres mesos, en la sessió del 12 de novembre del mateix any 1937, consta en el Llibre d'actes:

«S'aprova per unanimitat el següent dictamen.

Atesa la falta de moneda fraccionària que impossibilita les transaccions del comerç i públic en general en aquesta vila.

Opinen que l'Ajuntament pot servir-se adoptar els següents acords:

Procedir a l'emissió de Vals de paper moneda, pagadors en aquesta Dipositaria Municipal, en la quantitat i imports que a continuació s'esmenten:

Vals de 0'10 Pts.	20.000 =	2.000 Pts.
Vals de 0'25 Pts.	10.000 =	2.500 Pts.
Vals de 1'00 Pts.	15.00 =	15.000 Pts.
Vals de 0'50 Pts.	15.00 =	7.500 Pts.

El total ascendeix a 27.000 pessetes.»

Aquesta quarta i darrera emissió de paper moneda és la més ben aconseguida de totes, amb uns dibuixos d'una qualitat artística evident i unes fines i decoratives sanefes. A l'anvers hi figura l'escut municipal de la vila adornat d'un fullatge suggestiu, imprès damunt d'un fons de distint color a cada valor. La inscripció és la següent:

«L'Ajuntament de Torroella de Montgrí reconeix al portador UNA PESSETA de curs obligatori en el terme municipal. Sessió 12 Novembre 1937. L'Alcalde, Francesc Salís (firma autògrafa). El Dipositari, Climent Roig (firma autògrafa). El Secretari-Interventor, Ll. Custals (firma autògrafa).» (Fig. 5).

Al revers de les referides monedes, hi figuren solament els valors respectius en nombres: 1 Pesseta; 50 Cèntims; 25 Cèntims i 10 Cèntims. Igualment, hi consta la numeració del bitllet estampada en vermell. La quantitat total de les quatre emissions de moneda torroellenca fou, segons indica el llibre d'Antoni Turró, de 83.500 pessetes. En canvi, segons les nostres anotacions s'emeté moneda per un valor de 77.000 pessetes.

El valor econòmic actual de les monedes torroellenques és digne de consideració per la seva raresa i, per tant, per la dificultat de poder-les obtenir. Es pot indicar que en el mercat propi dels col·leccionistes, especialment les primeres, tenen un valor per sobre les 5.000 pessetes l'exemplar, i com és lògic amb el pas del temps augmentaran de preu.

Abans de cloure aquest estudi voldria aclarir que si ens hem decidit a comentar, segons el nostre criteri, alguns dels punts del llibre d'Antoni Turró referents a Torroella, ho hem fet acollint-nos a la lloable comprensió que ell mateix exposa en aquest paràgraf: «No pretenem haver resolt absolutament tots els problemes i incògnites que representen aquestes emissions i per tant desitgem que d'altres investigadors i estudiosos o el descobriment de nous documents puguin resoldre alguns dels problemes aquí plantejats i eixamplar el camí que hem obert i desbrollat amb aquest catàleg».

Les monedes torroellenques que hem descrit en la seva integritat, són testimoni valuós d'una època històrica que és, sens dubte, la més important del segle actual. Són un fet inusitat en l'àmbit local, excepcional fins i tot fora de les nostres fronteres, que justifica sobradament el seu estudi i la seva deguda inclusió dins la història contemporània de Torroella.

PERE CASTELLS